

Pest, augustus 13-kán 1854.

A 'Vasárnapi Ujság' hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. —
Előfizetési díj helyben : július—decemberi folyamra azaz : hat hónapra 1 pft.
Házhoz küldve 1 ft. 30 kr. p. p.

Postán elküldve minden egyéb költség nélkül : július—decemberi folyamra
azaz : hat hónapra 1 ft. 30 kr. pp. — Az előfizetési díj az alulírt kiadókhöz bér-
mentve utasítandó. — Landerer és Heckenast, kiadók (Egyetem-utca 4. sz. a.).

Fidieh Tablasszi.

A török várdáknak, mellyek az erősségek egyes részeit teszik, saját neveik vannak. Így lettek nevezetesekké a szilisztriai ostrom alatt *Abdul Medsid*, *Arab Tabia* című várdák, jelenleg mind megannyi emlékkövei a törökök vitézségének. Az utóbbi helyen a tüzerek fele elhullott, de másik fele vég elszánt-sággal állotta meg helyét s még azt sem engedé meg, hogy fel-váltsák. A győzelmet kivívták s most valamennyien a francia becsületrend diszjelét nyerendik jutalmul.

Illy nevezetes várdá a jelen rajzunkban közlött *Fidieh Ta-biassi* is, melly mintegy fél mérföldnyi távolságban állván Sumla

városától, a sumlai erősség legfontosb védezközei közé tartozik. — A háttéri hegyek közt látszó város, Sumla. Itt volt, mint multkor megirtuk, egész legujabb időkig, a főhadiszállás, innen indultak ki a török fővezér parancsai. A törökök hadi szeren-csége ugy hozta magával, hogy most ez is megváltozzék. A török sereg győzelmesen átkelt a Dunán, az előcsapat ünnepélyesen bevonult az oláhok fővárosába, Bukurestbe, s ennek nyomán halad előre a főhadiszállás is. Mi történt volna, ha a szerencse a muszkáknak kedvez, s minő fontos szerepe jutott volna a sum-lai erősségnek, kitűnik a következőből.

Sumlát egész hegylánczolat keríti be. E hegyek csekély magasságuk ugyan, de függőlegesen emelkednek a város fölé s igen szép kilátást nyújtnak. Első pillanatra azt hinné az ember, hogy Sumla megvédhetlen hely, miután a körülötte levő hegyek teljesen uralkodnak felette s roppant őrésre volna szükség csupán ezen védvonalak betöltésére is. Azonban épen ellenkezőleg áll a dolog s épen e magasságokban fekszik legnagyobb ereje, a mint ezt a régibb háborúkban az oroszoknak itt szenvedett nagy veszteségeik eléggé bizonyítják.

E hegyek tudnillik mindenütt sűrű bokrozattal, hajdani erdők maradványaival vannak benöve. A bokrok embrenyi magasságuk s oly sűrűek, hogy a köztök levő gyalog ösvényeken is bajos keresztül hatolni, a lovasság és tüzérségnek az átnyomulás pedig épen lehetetlen. Azonkívül e hegyek jól védhető sánczot képeznek minden támadás ellenében, miután igen bajos volna rajtok nagyobb seregeket összpontosítani s ha a rajtok keresztül vivő két ut ügyesen védetik, egyes ellenséges csapatok előnyomulása még nehezebbé válik.

E természeti előnyök, mellyeket a Fidieh Tabiasszi erős várdá még nevel, mindenkor sok gondot okoztak az orosz seregnek, mert meg valának győződve, hogy mig Sumla a törökök kezében van, addig a Balkány hegység tövéből a Konstantinápolyba való előnyomulás, a lehetetlenségek közé tartozik. S azért jól tudta Omer basa, hol erősítse meg magát.

Hova vezet a részegeskedés ?

Beszély.

(Folytatás.)

III.

Demeter napja eljött s vele a templomfelszentelés ünnepe, s ezzel a számtalan sógor-, koma-, hűg-, bátya-, néne-vendégek s a verekedés nagy napja.

Hány család lesz illy napokon árvává, felszámítani bajos volna, elég az, hogy a palócz minden bántódásáért egész éven át e napon vesz elégtételt, az erős b a gyengébbet addig ingerli, mig verekedésre men, s akkor legtöbbször véres főkkel hagyják el, vagy fekszik meg a csatatéren.

Igy telnek meg a börtönök évenként, mert ritkaság, hogy lopás, vagy más bűn vigye a palóczot börtönbe mint a bor, e megrontója a családi boldogságnak. Most is úgy üdvözlik egymást az ellenségek elvágtatva egymás mellett:

- Elbucszútl-e nödtől, megcsókoltad-e gyermekedet?
- Hoztál-e szemfedőt?
- Ki fog megsiratni?

Borzasztó még hallani is!

Alig végződik az istenitisztelet és megtelik a kocsmá, meg minden hely, hol inni és verekedni lehet.

Veronéknak is vendégek érkezett. A kis lány dolgot ad az ostoros gyerekeknek, hogy maga mehessen borért; úgy dobog szíve a kis kék pruszlik alatt, hogy majd kiugrik. De mint homályosodik el a szép szem a mint a kis ablakon benéz s látja, bár ne látná, hanem halna meg, — mint ül Pistája ölében a szép csaplárosné és mint ölelgeti őt Pista, nem tudni a bor, vagy a szép menyecske ölelési mámorában. Azt sem tudja a szegény Veron mivel töltötték meg kancsóját, ő azt hiszi, legalább is a világ szenvedéseit mérték belé, s azt mind ő viszi gyenge vállain. — Haza tántorgott, ott sirt, ott búslult, még csak nem is volt a ki vigasztalja. Andris szolt néha hozzá, de annak a vigasztalása is csak fáj neki, mert az is olly nyomoru volt, talán, hogy őt nem szereti ugy senki. —

Igy tölt el nagyobb része az ünnepnek s már-már búcsuzandó volt a nap, ragyogón csókolá már a keskeny erdőt, mellybe szállani látszott kipihenendő fáradalmait, midőn Veront elfásultságából, éktelen lárma veré fel. Mintha lelkéből szakadt volna minden hang, megrázkódott s iszonyu sikojt hallatva, rohant az ajtónak s ki a lárma felé, de gyorsabban mint gondolat termett utána Andris, s midőn elfogá a rohanót a lilium termet áthajolt a vaskézen, Veron eszméletlenül hullott Andris nyakába.

Ki volt boldogabb mint Andris, ajkai nem mondák ki ugyan a szót, de szemei felragyogtak mint a világ legszebb gyémántja, s e tekintet ezt látszott kifejezni: most már meghalhatok; mert boldog voltam.

Veron látta, mit látni nem kellett volna, a dühöngő állatias arcokat; az emelt fényes baltát, a véres bezúzott főkét. S e pokoli tömeg között szemei Pistán akadtak meg, ki mint neki vadult vadkan vágott jobbra balra. A bor gőze fejébe szöktette a vért, s ilyenkor nem sok kell, hogy a legkisebb bántás, vagy bántottnak vett szó, vita s később vérengzés tárgya legyen.

Veron ez irtózatoss kép és félelem miatt eszméletlenül lett, s utána hetekig feküdt forróházban.

Midőn végre magához tért, lassankint tudtára adták neki is a történeteket.

Pista miatta czivódott össze egyik régi ismerősével, s ebből fejlődött ki a gyászos verekedés, mellybeni részvétéért a törvény Pistát egy egész évi fogságra ítélte.

A szerető szív leghamarabb megbocsát, annyival inkább ha a tény végette követtetett el, s Veron boldog reménnyel nézett azon nap elé, melly a megjavult és magába tért Pistát neki újra vissza adja.

IV.

Erős lélek az, melly egyszer a kárhozat kapuján belépve, onnan vissza birjon térni. Az év, melly Pistát foglyul számítá, lepergett, mint a vén anyó kezében az olvasó szemek, s ki mondaná meg, mellyik szemem imádkozék, mellyen vétkezett, és ki tárja fel a jövődöt? Miként fog ez új év végződni? Senki sem várta azt nyughatatlanabban mint a kis Veron, s bár arcának rozsaí meghalványodának, még is mint hajnal biborfénye borítá az arcot a meleg vér, midőn meghallá Pista kiszabadulását. Környezete sajnálá e korán hervadó virágot, senki sem jóslt, senki sem fenyegetett, feszült várakozásban volt, mint vihar kitörése előtt, minden. S ez olly jól esett szegény leánynak, olly csevegővé vált mint tavasz madara, ha az első meleg sugárt érzi, az első zöldet látja.

Ugy várta a szombat este mit hoz. Mindennap megkérde a háznál, micsoda nap van ma? Mikor végre felviradt a várva várt szombat, még a perczeket is számítá nap-lementig. De ez is eljött, s akkor ugy kezdte remegni! Szerette volna, ha messze messze volna még a találkozás. Bántotta a gondolat, hogy szóljon, hogy nézzen ő arra, ki rab volt egy évig, ki meg van bélyegezve; — késő! — A kis ablak tábláján halk koczogás s Pista arcát a sötétben is felismeré. — A szerelem legforróbb lángjával borult nyakába a bűnösnek, s megbocsátott neki a nagy sok szenvedésért.

Mult, jelen egy perczé olvadt, de szemrehányást egyik sem tett, hisz annyi szenvedés után végre egymás keblén nyugodtak!

Hétre hét mult, s a szép ígéretek, miket Pista a viszontlátás első estéjén tett, mint a hab, elfolyának; lelkét megrontá a sokszori mámor és roszt pájtás, mik ellen hasztalan védé szegény Veron. Alig mult el egy pár hét, a szomszéd faluban ismét egyháziünnep volt. Roszt szellemei, az álnok Peti és a pénzt imádó zsidónő, elcsalák az illy mulatságokat megizlő Pistát is. Veron csak sirt és sirt, mig anyja fenyegetődött; de Pista fogva volt már, elhatárzá elmenni. Még az utolsó estén megkísérté a szegény leány lebeszélni kedvesét, ezért ki is kísérté egészen az utcára, s még ott is rimázkodott neki.

— Ne menjen ked, mert tudja meg, hogy nem hiába hívják kedet oda, Peti meg akar verni egy legényt, a kit aztán kedre hárit, aztán betette ked a templom ajtaját előttünk, mert anyám asszony sohasem ad ollyan kőszálónak vagy verekedőnek.

— Verjen is meg az ég minden szentje, ha engem nem szeretsz, és skorpiót vigyenek a te herészedbe *) a ki mindennap megmarja a te szivedet, s ollyan búbánattal kössék be a fejedet, mint a Mátra erdeje.

Veron megiszonyodott ez átoktól és sirva mondá:

— Mért átkoz illy szörnyen? Azért-e hogy kérem, hagyja el és térjen le a bűn és gyilkosság utjáról. Hát ollyan lett már a ked szíve mint a kőszikla, melly semmi kérésre nem hajt?

*) A menyasszony után vitetni szokott ajándék.

Hej sokat fog a ked szive habot hajtani, a miért most rám nem hallgat.

Pista, úgy tetszett, meg van hatva, és minden jót ígért, de hangja reszketésén, viseletén meglátszott, hogy ígérését nem fogja megtartani.

Veron sejtése valóban teljesült.

Pista csakugyan elment, s háborgó lelkét lecsillapítani még többet ivott, s gaz czimborái felhasználták elkeseredését.

A felingerült vad fiu, Peti egyik ellenségén olly irtózatot ütést tön, hogy ezt a vizsgáló biztosság halálosnak találván, a fiu több évre elíteltetett.

Mindenki elhagyá az örömtelen Veront, csak egy búsult vele naponta, s ez egy, Andris vala.

Egy szép tavaszi napon sok munka szállt a földmivészekre, Veron és anyja nem bírák a sok dolgot elintézni, tanácsért folyamodtak tehát Adrishoz.

— Legjobb lesz, ha férjet adnak Veronnak — szólt — a férfi jobban megbirja a bajt. — Veron megingott és halványabb lett még magánál. De az anyja és a kastély lakói addig beszéltek mindenféle okokat hordva fel.

— Ugyan mit gondolsz, ki fog kis öcséidre gondot viselni, ha minden vagyontok elpusztul? Hova lesz öreg anyád, végre mire fogsz magad jutni?

— Magamon nem busulok, az Isten, ki még a kis madárnak is megadá a magáét, rólam sem fog megfejtkezni, hiszen én nem vétettem semmit sem — mondá Veron olly rezgő hangon, mint a nyár levél susog, félve, hogy nagy reménytelen szerelmét dobják szemébe, mit hite szerint véteknek tartott ön maga is.

— Szép hogy Istenedbe bizol, de még is mered-e azokat, kik érted fognak szenvedni, és kiket te nemes jó sziveddel olly igen szeretsz, illy kétes helyzetbe hagyni, nem fog-e lelkiismereted feltámadni, akkor, a mikor majd már nem segíthetsz rajta?

Veron szeméből nagy könnyecsek hullottak alá halvány arcán, mint mikor nehéz felleg borítja a láthatárt, az eső csak cseppenként küzdi át magát belőlök, hogy annál nagyobbban törjön ki. És ő már évek hosszú során nélkülözé e bánatnyihító könnyeket, mert szerencsétlen szerelme égető lángja felemészté azokat, mint Arabia pusztáin a forró homok-tenger, a növények éltető nedvét.

Vethettek-e követ ezen egyszerű falusi leányra, hogy feláldozá szerelmét magában öveiért. Hányan vannak a ti világ-tokba, kik tudják, hogy ha megcsalták szerelmöket, megtagadták a természetet, melly a nőket azért teremté, hogy szeressenek és szerelmök végtelen legyen, és még is hányan vannak, kik háttérbe szoríták e szent érzeményt? Nem családok boldogságáért, de önmagokért és bálványokért: a hiúságért! azt hive, hogy a szívet ki lehet elégiteni, ha milliókat érő czifraságokat aggatnak rá, vagy Ádám atyánkról leszármazást. Csalódtak, — s büntetésöket ott hordják vérző keblökben.

A könyük megenyhíték Veron szívet, megedzék lelkét, s bár még zokogva, de hajolni látszott, s így füzé tovább megszakadt beszédjüket.

— Tanácsuk szép, de hát ki fogja e búterhelt szívet Isten oltára elé vezetni, ha én el is mondom a hamis esküt, melly meglássák az égre kiált. Az igaz, az esküt én fogom mondani önakarathból, és így csak engem fog érni a büntetés, és én azt meg is fogom érdemelni, ugy-e meg? Istenem! S olly esdőleg, olly lágyan mondá e kérdést, mintha az inkább könyörgés volna és mintha annak beteljesedése olly jól esnék neki.

— Azt bizd reám leányom, — kedves jó leányom, — meglásd, megláld az Isten jó szivedért. — Veron nem érzé anyja ölelését, nem hallá szavait, ő előtte egy kép állott; a szenvedés képe, s az boldoggá tette, mert megváltani és tisztítani hitte szerelmét — a büntől.

Még az nap este pattogtak Veronék udvarán az ostorok, s a faluban szájról szájra kelt „Veronéknál kéro van.“

(Vége következik.)

Néhány szó Csepel szigetéről.

Hazánk minden vidékén találtnak sok ollyan egyes helyek, — például falyak, hegyek, halmok, vizek stb. — mellyek elnevezésüket, a körülmök végbement nevezetes eseménytől, — vagy az ott szereplő híres személyek nevével vették.

Különösen magyar eleinknek e hazába lett költözésükkor igen sok hely nyerte magyar elnevezését. A történeten — ugylátszik — e részben keveset említ, míg a népmonda sokakat emlékezetben hagyott; de ezek mellett vannak ollyanok is, mellyeket a feledékenység homálya látsszik fedni, és ugyhiszem ezeknek földerítése — némi vizagáladás után, — megérdemlené a fáradságot.

Ugy tetszik nekem, nem teszek helytelen dolgot, ha ezuttal egy nevezetes esemény, — nevezetesen magyar eleink legelső lakhelyük építésének emlékét fölmutatni igyekszem.

Tudjuk, hogy Árpád, midőn a Bácska és Bánság vidékét meghódította, a Kövivarból (Pancsova tájékán) a Duna balpartján fölfelé indítá főseregét, olly helyet keresendő, hol mind a sereg magát kipihenje, mind a fáradt lovak, (mik a csatázásokban rendkívüli előnyökre szolgáltak) új erőre üdüljenek, mind pedig ő maga (Árpád) a hon leendő czélszerű alapítása ügyében üdvös eszközök életbe léptetése felől tanácskozhassék. Erre nézve tehát olly hely vala szükséges, melly helyzetnél és termékenységénél fogva a czélnek tökéletesen megfeleljen. Illyennek mutatkozott a Budapesten alól kezdődő, — csaknem 7. mértföld hosszú, — minden felől széles Duna által környezett nagy sziget, melly jelen időben kilencz falu és egy város*) lakóinak nyujt nem szegényes táplálékot.

Itt a békés családi élet kellemeit kezdé élvezni a harcshoz szokott sereg, s kilencz hónapi itt mulatását a barátságos együttélés, fesztelen társalgás, és harcjátékok (mellyek hadi gyakorlatok gyanánt szolgáltak) által élénkíté, míg Árpád bölcs rendeleteket tett, hogy a sereg békés nyugalma valami kedvetlenség által meg ne zavartassék. Majd maga és vezérei számára a sátorok helyett kényelmesebb lakhelyeket építtetett, mellyek egyszersmind várak gyanánt is valának használhatandók. Minden intézkedések életbe léptetésével bizonyos *Sepel* nevű kun katona biztatott meg, és ennek nevével az egész sziget mai napig *Csepelnek* hivatik. Helytelen hát azok véleménye, kik *Csep helytől* igyekeznek származtatni. E sziget azonban, a benne levő mezővárosról Ráczkevinek is nevezetik.

A lakhelyek alakja s alkatrészei felől, — mellyek romjai földdel egyenlőkké lettek, — bár semmi részletes ismerettel nem birunk is; mindazáltal nem engedte azt a gondviselés egészen a feledékenység sirtába dűlni: hanem fontartá a nemzedéknél annak emlékhelyét. Ugyanis, a sziget felső részén, a nagy *Duna ághoz* közel, Tóténynyel átel-lenben, — Szent Miklós határán, — a tájon, hol a lakok épültek, van egy fölemelkedett domb, mellynék keleti és déli részén szőlőtöke sorok fekszenek, hol a szigetben a legjobb borok teremnek, annyira, hogy a pesti kocsmárosok sokszor hegyibor helyett árulják. E domb neve az ott épült lakokról mainapig is *Laki hegy*.

Mennyire ismerték eleink a föld termékenységét s különösen a legelő mező táp-erejét, megtetszik abból, hogy olly helyet választottak a fáradt lovak legeltetésére, hol ma is, hazánk legroszabb vidékéről került marhák és lovak is, szemlátomást fölüdülnek, és más vidéken szebb ló és szarvasmarha alig terem, mint e szigetben. És ha még itt a gazdálkodás minden ága czélszerűen üzethék, a fővárosához közel fekvésénél fogva, ennél a hazában nem sok pénzfoghatóbb hely találkozni.

Kardos István.

A mértékletesség- és mértékletlenségről.

Lehetlen, hogy mindnyájunkat meg ne lepett volna annak keserü érzete, miképen a mértékletlenség — jelenleg csak az élelemszerekre vonatkozólag szólok — hovatovább terjedez, nemcsak a köznép közt, de azok közt is, kik magokat mivelteknek tartják. Ezen szerencsétlen szenvedély, úgy látszik, hogy az elviharzott forradalom után új erővel tört elő, holott a nemzetnek épen most van öneszméletre és tetterőre legnagyobb szüksége.

Czélom ezen sorokban az evés — és ivásbani mértékletlenség ellen szót emelni, s annak siralmas következményeit eleven színekkel rajzolni. Hogy azonban előadásomat annál érthetőbbé tegyem, előleg megakarom ismertetni az emberi test azon részeit, mellyek a táplálkozást eszközlik.

Engedjenek meg olvasóim, ha leírásomat képes alakba öltöztetem. Egy régi görög költő — Homérnak hívták — Vul-

*) Csepel. (német és rácz) Szent Miklós. (magyar) Tököl. (katholikus rácz) Csep. (német és ó hitű rácz) Szent Márton. (német) Ujfal. (német) Lőr. (ó hitű rácz) Bece. (német) Mahád. (magyar) Ráczkeve. (magyar és ó hitű rácz).

kánnak, a kovácsolás istenének, kohát úgy írja le, hogy ezen műhelyben aranyszolgálók dolgoztak, mellyek gépek voltak ugyan és nem éltek, de Vulkán-istennek elrejtett ereje által, melly bennök munkálkodott, élő személyekhez hasonlítottak, s önkényesen és parancsolatlanul végeztek mindent, mit végezniök kelle. Illyek az emberi test tagjai. A szívet, tüdöket, agyat, gyomrot, májat és minden belrészt úgy lehet néznünk, mint gépeket, mellyek egy magasb erő által munkásságba tétetve, egy közös műhelyben közös célra dolgoznak, mint azt a teremto kívánja s a feldolgozandó anyagszerck természete hozza magával. Így például a torok arra van készítve, hogy a gyomornak eledelt vigyen, mellyet ez kíváncsilag vár, hogy azonnal munkába vegye és annak emésztését megkezdjé. Ha ez megtörtént, a gyomor tartalma azonnal tovább mozgattatik s a belekbe hajtatik, hol abból a tápnedv kiválasztatik, miután már a máj nedve — az epe — azzal összevegytetett. Az epe beömlése okozza leginkább, hogy a megemésztett gyomorpéből a tápnedv kiválasztatik. Most a táp a bél falaira tapad, hol végetlen számu apró csatornák nyilnak, mellyek azt fölszivják és épen ezen tulajdonuk miatt *szívó edényeknek* neveztetnek. A szívó edényeket úgy lehet képzelni, mint egy élőfának elágazott gyökereit a földben, mellyek mindig nagyobb ágakba és végre egy közös törzsökbe egyesülnek. A fölszitt táplálék természetesen a gyökereken át az ágakba, innen a törzsökbe vitétik, a törzsökből pedig egy érbe jut, hol a vérrel összevegytetik. Itt a szív és tüdő veszik azt munkába, hogy belőle vért készítsenek, mi aztán a test minden részeihez szétvitetik.

Minden hiba, mellyet az ember az életrend szabályai ellen tesz, ezen önálló gépeknek egyikét vagy másikat akadályozza munkásságában, s könnyen megfogható, hogy így az összefüggésnek félbe kell szakadni. Ha a gyomor gátoltatik munkásságában, például megtömés által, akkor azon tömeget, mellyet a torokból vett, vagy emésztetlenül tartja magában és megromlani engedi, vagy kellő előkészítés nélkül adja át a beleknek. Az eledelekből most rossz tápnedv készül, mellyet a szomjas szívó edények a vérbe visznek. A vér rossz vegyületet nyer; és hogy lehessen már azon nedveknek, mellyek a vérből választatnak ki, mint a nyálnak, epének, a nevedést eszközö nédvnek, jobb minőségűnek lenni annál, mellyből eredetüket vették? Ennyi függ attól, hogy testünknek minden része saját munkásságát háborítlanul folytathassa.

Ha ezt fontolóra vesszük, valóban bámulhatni a könnyelműsége, miszerint némelylek a természet törvényeit áthágják, mintha az csak csekélység volna. Az akadálytalan emésztés fontos alapja az egészségnek. Az emésztésnek pedig legnagyobb akadályára van a gyomor tele tömése. Olvasóimat azért elsőben a mértékletesség előnyeire s hasznaira fogom figyelmeztetni, azután pedig a mértékletlenségéből eredő veszélyeket társandom fel előtök.

Bizton állithatni, hogy a mértékletesség egyike azon főerényeknek, mellyeknél fogva életünket a rendes határidőn túl is nyújthatjuk. Ezt egész népek, mint egyes személyek példái, igazolják. Azt mondják, hogy a törökök az orvostudomány iránt gyűlölettel viseltetnek, és mégis nagyon jó egészségnek örvendenek, ritkán betegszenek meg és soká élnek. S miben áll a titok? Abban, hogy szorgalmasan fürdenek, hogy igen mértékletesen és józanul élnek. — Hasonlót beszélnek az utazók az indiánokról, mellyek — mint állittatik — igen kevés nyavalyának vannak kitéve, és ezt annak tulajdonítják, hogy mértékletesen élnek, bort nem isznak, testöket gyakorolják és olajjal döröglik, melly utóbbi módszer forró éghajlatok alatt azért szükséges, mert az olaj a test likacsait bedugván a szerfölötti gözölgést meggátolja. De az indiánok még tovább is mennek, s a mértékletességet egész a koplalásig viszik, melly nálok, bizonyos gyökér nedvének használata mellett, minden étel- és ital-tóli tartózkodásban áll. Mi azonban ezen szigoru önmegtartóztatást sem egészségesnek nem tarthatjuk, sem nem ajánlhatjuk, s a mértékletesség alatt nem is azt értjük, hogy az ember magától minden táplálékot eltávolítson, hanem azt, hogy csak annyit és ne többet vegyen magához, mint mennyivel beelégül. A koplalás által a test nedvei megcsípösödnek, az erők kimerül-

nek, s az erős éhség és szomj aztán annál nagyobb mértékletlenségre csábit, melly halállal végződhetik. Sokan, kik huzamosan koplaltak, a legelső ebédnél halva rogytak össze; sőt a tévékről is azt mondják, mellyek 15 napig szomjaznak, hogy az első mértékletlen ivásnál azonnal összedőlnek.

Ha egyes emberek példáira akarunk hivatkozni a mértékletesség földicsérésénél, legelsőben is a régiekre kell visszamennünk, mert — gyalázatunkra legyen mondva — még most is sokkal ismeretesebbek vagyunk az ókori eseményekkel, mint az ujjakkal. Plátó, kinek nevét tán mindnyájan ismerjük, 81 éves korában mult ki. Teste erőre mutatott, melle széles, termete alacsony volt. De a fáradalom és szenvedések nagyon megrongálák erejét. Hogyan történhetett hát mégis, hogy illy késő vénséget ért? A takarékoság, mértékletesség és testére fordított figyelem eszközölte ezen csodát. Diogenes 90-ik évében végezte életét, melly még továbbra is nyulhatott volna, ha magát meg nem fojtja. Chrysippust szinte 80 éves korában érte a halál. Phocion a mértékletesség- és takarékoságban keresett dicsőséget, s ezeknél fogva lett hosszú életü és képes szükölködő polgártársain segíteni.

A régi történeten tele van ilyenemü példakkal és ha még többet is akarnék mondani, olvasóimat egyenesen a pátriárkák életrajzára utasítanám és bebizonyítanám, hogy nekik, mint földművelőknek, nagyon keves alkalmuk lehetett költséges lakmározásokra. De minek az annyiszor hallottat ismételni.

Az újabb korban sem hiányzanak példák, mellyek a mértékletességet, mint a hosszú életnek, erőnek és egészségnek alapját tüntetik fel. Mellözve azon számos embereket, kik mint igazi aggastyánok, egymásután tűnnek le szemünk láttára az élet szinteréről, csupán egy 150 évet ért angol koldust hozok fel, ki a királytól, csodálkozást gerjesztett életkora miatt megvendégeltetvén, ezen lakoma következtében megbetegült s elhalt.

De térjünk feladatomból másik részére, mellyben a mértékletlenség ártalmait ígertem előadni. Hogy az étel és ital vételéről az ember és állat meg ne feledkezzék, e végre a természet két serkentőt adott, t. i. az éhséget és szomjat. Az ember ezeket, fájdalom! két vétekké változtatta, mellyek végveszélyét csalhatlanul előmozditják. Mennyivel alább áll e tekintetben az ember, mint az oktan állatok, mellyek táplálékuk használatánál ritkán mennek az elégtelenség határára túl, és ezért azon előnyben részesülnek, hogy kevesebb alkalmatlanság mellett sokkal tovább élnek mint mi. Az ember ellenben az evést és ivást kéjjé tette, mellyben kicsapongást követ el, nemcsak, hanem abban még dicsőséget is keres. Minthogy pedig az ivásban kicsapongás sokkal mindennapiabb, mint az evésbeni mértékletlenség, ne legyen felöltő olvasóim előtt, ha kiválólag, de röviden a szeszes italokkal való visszaélést rajzolandom.

Rendes italunkul a természet a vizet rendelte, mert az ivásnak célja a szomjoltás, a szomjat pedig legjobban oltja a tiszta viz. Azonban a szokatlan fáradalom és erős foglalkodások miatt, mellyek többnyire nem a testhez, hanem az időhöz vannak mérve, az ember mintegy kényszerülve van más italokat is használni, hogy teste tápláltassék vagy annak munkásságai ösztönözteszenek. Az ösztönöz vagy szeszes italokat leggyakrabban szokás használni, pedig ezek legkártékonyabbak, ha tulságosan vétetnek.

A szeszes italok hatása, ha azok nagyobb mennyiségben vétettek, *ittasságnak*, *részegségnek* neveztetik, melly a lelki munkásságokban, gondolkodásban, értelemben, a külérzésekben s önkényes mozgásban nyilatkozik. Az ittasság első percében az ember lelkesül, vidám, rendetlen érzelmü, tántorog, mik később álmoságra, érzéketlenségre, bódultságra és ájulások álomra változnak, — mind olly jelenetek, mellyeket a szeszes italok érzékeny részeinkben — az agyban és idegekben (érző inakban) — okoznak. Ezen jeleneteket a szeszes italok előidézik az embernél, a nélkül hogy azokból innia kellene. Menjen le csak valaki ollyan pinczébe, hova nagyobb mennyiségü bor van letéve, zárassék be annak ajtaja, hogy a léghuzam a bornak szeszes részeit el ne vihesse, és csapoljon vagy szivjon az ember bort pár óráig, s vegyen néhány hordóból szájába kős-

tolás végett, a nélkül hogy azt lenyelne, — az illy ember főleg ha ezen munkát meg nem szokta, ha szabad légre jő, épen olly ittas fog lenni, mint ha csak akkor tért volna haza a csapszék-ből. Eleinte vidám leend, megfejtí az elébe tett nehéz kérdéseket, meglátja a szövevényes dologban az igazságot, szónoklatokat tart, nem fogja tudni, hogy otthon egy roszt feleség várja, hogy adóssága s gyermekei vannak, hogy kenyere és keresete nincs. Később szeméi csalják meg. Majd elkezd magával fenhangan beszélni, de lassanként megnehezedik nyelve, s a földet látja maga körül forogni és szépen letelepül a puha sárba, hol — bár határozottan szándékszik fölkel — fekve marad, míg ki nem hányta magát s el nem aludt. Mindezen hatásokat nem lehet másképp kimagyarázni, mint ha elfogadjuk, hogy a bor finom párája az orr és száj idegeit ezen rendetlenségekre ingerelte, a nélkül hogy a szesz valóból csak egy csepp is ment volna a vérbe vagy a test más nedveibe.

A szesz italok ezen hatásának csak annyiban van kitéve az ember, a mennyiben ő érzékeny gép, és a részegség az, mellyre az ember a növények fölött képes. De még nem rajzoltuk a részegséget egész terjedelmében. Ha a szesz italokat iszsa az ember, azok a nedvekkel vegyülnek, mellyek aztán pezsgésnek indulnak és kiterjednek. Ezen kiterjedésben a nedveket befoglaló edények vagy erek is részt vesznek. Ámbár ezek, a nedvek pezsgésének megszűnése után, saját erejökön fogva ismét összehúzódnak, mindazáltal erejük lassanként mind inkább megfogyatkozik, s végre egészen elvesz. Ekkor már az erek a tartalmazott nedveket nem tudják illő korlátok közt tartani, a honnan azok által kiterjesztetnek, s így keletkezik az első daganat, melly mindig növekszik, a belrészeket megrontja, működésre képtelenné teszi és végre gyógyíthatlan vízkór-ságot nemz, melly halállal végződik. Ezen hatások egészen másneműek mint az első, és ezeknek az ember annyiban van kitéve, a mennyiben ő egyszersmind növény is, a mennyiben megvannak nála azon munkásságok, mellyekkel a növény is bír. Utóbbi módon a növény is tele itathatik. Ha t. i. heves természetű trágyát teszünk annak gyökereihez, a nedvek olly pezsgést nyilvánítandnak, melly a nedvtartókat szétrepesztí, daganatokat vagy kinövéseket nemz, minek következtében a növény elhal.

A részegségnek mindkét hatása olly szorosán összevág, hogy egyik a másikat mindig elősegéli vagy neveli, hogy tehát a részeges egész erejéből és önként dolgozik teste lerontásán. A gyakori részegség megrontja belrészeinket és érkeinket, betegké és balgákká tesz, megzavarja emésztésünket, elferdíti értelmünket, meggyengíti véredényeinket, megbénítja idegeinket, elrabolja egészségünket, látásunkat és hallásunkat meghomályosítja, megöl, a mennyiben eszelősökké tesz. Illy ártalmas következtései vannak annak, ha sok úgynevezett jó napot csinál magának az ember. Egy választó fejedelem orvosa azt szokta volt barátjához mondani, valahányszor ez ittasan kelt föl az asztaltól: „még 20 esztendő múlva is meg fogod érzeni, hogy a mai nap részeg voltál.“ S ezen állítás nem épen olly tulzott, mint a minőnek látszik. Kisérjük csak figyelemmel azon embereket, kik ifjúságukban sokat tobzódtak, öregségük és végök tanusítandja, miképen a részegeskedés átkozott hatása egész életünkön keresztül nyomorgathat bennünket.

Ezen vizsgálódásokból eléggé kitünik a szesz italok ártalmas volta, mi annál szomorítóbb, hogy az ittasság és részegség ellen semmi óvszerrel nem bírunk. Némelly részegesek ugyan azzal szokták magokat védelmezni, hogy ők igen sokat megbírnak. Rájok nézve az valóban kívánatos volna, de azért, hogy az ivás mellett józanon maradnak, épen nem következik, hogy a tobzódás nekik ne ártana. Mert haszinté edzettebb természetűek, vagy a száj idegei (érző inai) a beözönlő szesz iránt megtompultak is, miként az orr idegei a burnót ingerétől a szokás következtében megkíméltetnek, de mi védheti meg a test belrészeit s edényeit a szesz italok erőszakos hatása ellen? Az bizonyosan nem, hogy az ivás mellett józanon maradnak. — Nehogy azonban azt gondolja valaki, miképen én ezen ügyben nagyon szigorú bíró vagyok, egy régi német orvos- és tanárnak e tárgyra vonatkozó véleményét ide irom: „Ki

gyomrát — ugymond — az előbbi napon nagyon megterhelte, az mindentől undorodik, tagjai erőtlének, és sem azt nem tudja, mit kell, sem azt, mit nem kell tennie. Igaz ugyan, hogy vannak emberek, kik a részegség kialvása után magokat jól érzik és ismét képesek munkára; de e tán még roszt, mintha éreznék, hogy ittasok voltak; mert az utóbbi esetben az ember mintegy kényszerülve van részegeskedési hajlamát levetkezni, holott az előbbiben e részegség szokássá válik és vagy az egész test szenved, vagy a kezek- és lábakat lepi meg a köszvény, vagy más veszélyes betegségek idéztetnek létele.“

Ámbár pedig okos kezelés által a részegségnek sok roszt hatása eltávolíthatatik, mindamellett egészségünk minden részegségtől kétszeresen szenved, t. i. az idegek és lélekerők megrongálása s a nedvtartók erőszakos kifeszülése által. Sőt még az ezen hatások gyöngítése végett használt gyógyszerek is, olly módon munkálnak, melynélfogva természetünkön erőszak tétetik s a test jóléte szétromboltatik. Azért senkinek nem tanácsoljuk, hogy akár bizonyos szerekre, akár saját erős természetére, akár idegeinek érzéketlenségére sokat adjon, hanem maradjon a szigorú erkölcsen mellett és a részegességet, mint igen veszedelmes dolgot kerülje.

Maurocordato Sándor.

Mielőtt arczképét adhatnók, közöljük e sorokban Görögország miniserelnökének rövid életrajzát, ki hivatva van az orosz befolyás által elannyira zilált görögországi ügyek rendezésére. — Nagy munka, de ha valaki, úgy bizonyosan e nem-mindennapi államférfiu meg fog annak felelni.

Maurocordato Sándor szül. 1791. febr. 3. (15.)-én Konstantinápolyban. Családja a törökországi legelőkelőbbek közé tartozik. Anyja Karadja hercegnő, olly nemzettség ivadéka, melly nem egy hoszpodárt adott Oláhországnak; atyja pedig egyenes ágon azon híres nagyuri főtölmáctól származik, ki szinte Maurocordato Sándor nevet viselt, s kit II. Lipót császár, azon érdemeiért, mellyeket Bécsnek a törököktől felmentésében szerzett, birodalmi gróf rangjával tisztelt meg. Ugyanennek fia Miklós kezdé meg 1703-ban a fanariota fejedelmek sorát az oláh-moldva tartományokban.

Az írja Maurocordato Sándor igen jeles nevelésben részesült, részint az atyai háznál, részint a Kuru-Tsesme-i iskolában, mellyet Morusi Demeter alapított, s akkori időben virágzó állapotban s jó hirben állott. Feltünő volt kiváltképen azon könnyűség és gyorsaság, mellyet Maurocordato Sándor idegen nyelvek felfogásában és megtanulásában tanusított. Már 10 éves korában jól irt és beszélt görög, török, persa, francia és olasz nyelven, később még az angollal és némettel szaporítá nyelvtudományát. 1817ben nagybátyjával Karadja Jánossal Bukurestbe ment titkár minőségben, s gyorsan haladt fölfelé a hivatalos lépcsőkön. Ugyanez időben lépett a hetaeristák titkos szövetségébe, mellynek kitűzött célja Görögország megszabadítása és újjászületése volt, s ezen társaság tanácsának tagjai közé is besoroztaték. A mint 1818 végén Karadja herceg váratlanul lemondott uralkodásáról, s helyébe Soutzo Sándor lépett, Maurocordato Europa legtöbb tartományát beutazván, végre Pizában állapodott meg, hol Argiropulo-val, Ignác érsekkal, s több jeles görögökkel szakadatlanul fáradozott Hellasz felszabadításában. Itt tetette neki Sándor császár azon ajánlatot, hogy lépne muszka szolgálatba, de ő nem fogadta el a kecsegtető meghívást, nehogy terveiben hivatalos kötelességei hátráltassák. Midőn Ypsilanti a hetaeria főnöke Moldvában kitűzte a felkelés zászlóját, Maurocordato Sándor ellenzette tanácsával a felkelést, mert semmi jót sem látott a jövőben. „Moldvában és Oláhországban nincs mit tenni. Siessen ön Szerbiát megnyerni és Macedoniába berontani. Ez a nekünk való tér.“ Ezt írta Maurocordato Ypsilantinak.

És a mit barátjának tanácsolt, maga is a szerint eselekedett. 1821ben Jul. 10-kén egy brig, muszka lobogóval hagyta el a marseillei kikötőt, Maurocordato és szövetséges bajtársai voltak annak fődélzetén, francia, sardiniai és német philhelle-

nek, mind harcra készen és elszántan a félhold ellen. Maurocordato vagyonának legnagyobb részét ezen brigg és társai felszerelésére s hadiszerekre áldozá. A mint Mazlocem görög püspök ünnepélyes beszentelő áldásával elhagyá a kikötőt, hirtelen aláhullott a muszka lobogó, s „éljen a szabadság“ felkiáltás közben a függetlenség zászlója foglalt helyett az árboz hegyén. Aug. 3. szállott ki jó karban a kis csapat Missolunghyban.

Maurocordato tetteit az itt következő háboruban a porta ellen, hely szüke miatt nem lehet elősorolni, elég legyen ide vonatkozólag annyit mondani róla, hogy mind hadvezéri, mind államférfiai talentumáról fényes tanúságokat nyujtanak tettei, s hogy ezen nevezetes történeti esemény legtisztább jellemei élén foglal helyet Maurocordato Sándor. Ő hirdette ki ama constitutiót, melly által Görögország ideiglenes rendszere szabályoztatott, s mint a végrehajtó bizottmány elnöke, ő írta alá az epidauroszi nemzetgyűlés összehívása után 1822. jan. 1-én kelt híres proclamatiót. — Lord Byron, ki legtevékenyebb s legáldozatkészebb barátja volt a görög ügynek, szoroson Maurocordatohoz csatlakozott, s karjai közt is halt meg. Specteria hős védelmezése után, Kolokotronitól, elismert becsületessége daczára, üldöztetve, magánéletbe vonult 1825-ben; mindazáltal mindig fontos közbenjáró volt a kormány és philhellenek bizottmánya, az idegen hatalmasságok és ezeknek a görög partok körül szállongó csapatai között. Capodistrias kinevezésében nem vón ugyan részt, de ennek intézkedése alatt sem vonta meg honától hasznos szolgálatát; elfogadott ugyanis egy küldetést Candia szigetre, s Toumbacissal egyetértőleg a flottát rendezte. Otto király kiskorusága alatt, miután kis ideig pénzügyminiszter és tanácselnök lett volna, előbb Münchenbe a bajor, később Londonba az angol udvarhoz küldetett követül.

1840-ben felszólítva, hogy ministeriumot állítson, erélyesen iparkodott a királyt rábírni, hogy az idegeneket, kik minden hivatalt elfoglaltak, távolítsa el, a közügyek kezelését alakítsa át, s nyujtson a nemzetnek bizonyos szabadság biztosítékot. Minthogy a király ezeket vonakodott teljesíteni, Maurocordato elbocsáttatását kérte, a mellyet meg is kapott, magányába vivén nemzete szeretetét, tiszteletét. Mindenét a szabadság ügyének áldozván, bár huzamos ideig kezében volt a hatalom, midőn hivatalából kilépett, vagyontalan volt. A kormány 7,200 drachma (933 pft.) nyugdíjjal kínálta meg, de ő azt el nem fogadta, miáltal még inkább emelkedett népszerűségében. Két év múlva 1843. Sept. 3.(15.)-én kitört a forradalom, mellynek következtében a király nemzetgyűlést hívott össze a közügyek fölött tanácskozni. Maurocordato ekkor Konstantinápolyban volt, a honnan Athenebe visszahivatván, mint missolunghyi képviselő, hat hónapig volt elnöke és vezetője a nemzetgyűlésnek. Ezen nemzetgyűlés a legzajosabb volt, mellyet valaha Görögország látott, de Maurocordato rendkívüli eszével s köztiszteletben álló népszerűségével uralkodni tudott minden pártok nehézségei fölött. Az alkotmány kihirdetése után 1844-ben, kedve ellen vállalta el a miniszterelnökséget. Rövid időn a legyőzött párttöredékekből erős ellenzék alakult, melly a ministeriumot keményen ostromolta. Maurocordato most is fentarhatta volna magát, ha a király támogatja, s bármi védeszközökbe, szükség esetében vérontásba is bele tudott volna egyezni. Maurocordato inkább átadta tárcáját a királynak, kinek szeretetével nem dicsekedhetett, s elfoglalta helyét a képviselők sorában, a hová egyszerre öt helyütt választatott meg. A titkos befolyások győzni kezdtek. Maurocordato s számos pártbarátai, azon ürügy alatt, hogy megválasztásuk érvénytelen, a törvényhozásból kizárattak. Ezen percz óta, ámbár a nemzetgyűléstől távol, feje lön Maurocordato az ellenzéknek, melly erősen harczolt Koletti ministeriumának eljárása, s kezelése ellen. E harcz Koletti kora haláláig folyt.

A februáriusi forradalom után demagog kitöréstől tartva, felhagyott Maurocordato az ellenzék vezényletével, a nélkül hogy a kormányhoz csatlakozott volna. 1850 végén elvállalta a párisi követséget. Ugyanezen hivatalában vette hírét azon eseményeknek, mellyeknek ez idén Görögország színhelye volt, mellyek következtében az északi hatalmak ideiglenesen megszállották Piraeust. Otto ismét vissza hita tanácsa élére hajdani miniszterét,

s Maurocordato hódolt a meghívásnak. — Ezen meghívást és elfogadást úgy tekintik tapasztalt államférfiak, mint kezességet az iránt, hogy a görög kormány ezentuli eljárásaihoz a józan ész választá szövétnekül és sokkal több figyelemre méltatja a valódi nemzeti érdekeket, mint eddigelé cselekvé.

Uj könyvek :

1. **A magyar nép könyve.** Szerkesztik Csengery Antal és Kemény Zsigmond. II. és III. (kettős) füzet. Tartalmát teszik :

Gazdasági rovat : II. A földmives családháza, udvara és kertje. Egy 300 holdas rendezett kis gazdaság.

III. A kis gazda külső gazdasága.

IV. Jó vaseke. Időszaki figyelmeztetés, írta a „Gazdasági lapok“ szerkesztője.

Szépirodalmi rész : A vándorlegény. — Meleg dél van. — Kinn a ménes, kinn a pusztán. *Petőfitől.*

Varju István. (Elbeszélés vége) *Gyulai Páltól.*

Történelmi rész : Hogy áll a világ? II. *Kemény Zsigmondtól.*

A jövő füzetben a szerkesztők egyebeken kívül egy természettudományi cikkelyt s báró *Eötvös Józseftől* egy beszélyt fognak közölni. Az egész 6 füzetes munkára előfizetés folyvást elfogadtatik, helyben 1 pft., postán 1 ft. 30 kr.

2. **Ezopusi mesék.** Fédrus után szabadon fordítá s előfizetés útján közrebocsátá *Komáromi Károly.* Debreczenben 1854. Ára 24 kr. ezüstben.

Azon régi, régi elismert becsü és százféléképen utánozott, változtatott mesécské, mellyekre, kik diák iskolát jártak, mindig örömmel emlékezhetnek vissza. Igaz, ép életbölcsesség rejlik bennök s örömmel látjuk, hogy szerző azokat a nép számára is iparkodott átdolgozni. Menynyire sikerült neki ez, annak megítéléséről közöljük a következő 8. számú mesét.

Oroszlán és szamar, vadászaton.

Ki gyávaletére dicsekedik fennyen,
A tudatlanokat megcsalhatja könnyen :
De az avatottak őt csak kinevetik,
Miként e mesében mindjárt következik.

Egykor az oroszlán a szamárnak monda :

Gyere pajtás! menjünk együtt vadászatra.

S gondolván hogy ekkép inkább sikert arat,

Zöldággal befedte a méla szamarat;

Intvén, hogy szokatlan hangjával riaszsza

A nyugvó vadakat, s ő meg elfogdossa.

Most a füles ordit egész erejével,

S az erdők vadait rémként riasztja fel;

Melyek míg féltökben járt utat keresnek,

Az oroszlán által földhöz verdestetnek. . . .

Ez midőn kifáradt már az öldöklésben,

Hívá a szamarat, s szólott hozzá ekképen :

Elég lesz már csacsi, hagyj fel a bögéssel!

S a szamar előáll nagy pöffeszkedéssel;

S mond : nemde, barátom, derék hang az enyém?

Derek bizony — mond ez — mert ha nem ismerném

Fajtádat, magadat, és gyáva lelkedet :

Engem is üzne most tőled a rettenet.

A munkácska „*Vörösmarty Mihály*“ hazánk első koszorus költőjének stb.“ van ajánlva a fordító által.*)

Egyveleg.

— A *szilisztriai ostrom* részletei lassanként köztudomássá lesznek. Minden újabb hír csak azt bizonyítja, hogy ennél keményebb ostromot s vitézebb ellentállást alig mutat fel az újabb kor története. Az ostrom alatti események közül feltűnő azon bebizonyult tény, hogy az ostromló muszka katonák közül sokan jöttek át időnként a törökökhez s — enni kértek. A muszka tábornokok ugyanis visszatartóztatták katonáik ételmi adagait, ama kétségbeesett megjegyzéssel, hogy mindaddig koplalniok kell, míg a várat be nem veszik. — Említésre méltó a következő kis esemény is. A muszka futó árkot ástak a vár egyik bástyájá irányában, honnan egy ágyuüteggel dolgoztak a falak ellen. Az ostromlók s ostromlottak e helyen oly közel állottak egymáshoz, hogy csendes időben megérthették egymás szavát s gyakran meg is történt, hogy szóba ereszkedtek s időtöltésből jól össze vissza szidták egymást. Egyszer azonban, midőn épen hosszabb szünet állott be, a muszka árokból illy szokat kiáltott ki egy hang : „Hahó! törökök, van-e még dohánytok?“ — „De van ám! — felelt a várból egy török — még pedig több, mint a mit ti semmirevalók megbírnátok szívni.“ — „Nem adnátok el belőle egy kicsit,

*) A t. fordító kérdésére megjegyezzük, hogy Vörösmarty ur fűjdalom, nem Pesten, hanem Fehérmegyében Baracsán lakik. *Szerk.*

24-dik szám.

NAGYSZERŰ, Pesten még eddig soha nem létezett
FEHÉR-RUHATÁR

található a váczi-utczában

az „Ypsilantihoz“ czimzett kereskedésben Pesten, ugyanis:

Férfi-ingek rumburgi vagy hollandi vászonból
2 ft. 45 kr., 3 ft., 3 ft. 30 kr., 4 ft., 4 ft. 30 kr., 5 ft., 5 ft. 30 kr., 6 ft.,
6 ft. 30 kr., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 forintjával.

Szines férfi-ingek 300 különféle mustrában
1 ft. 30 kr., 1 ft. 40 kr., 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 30 krajczárjával.

Sima női-ingek rumburgi vagy hollandi vászonból
2 ft., 2 ft. 30 kr., 3 ft., 3 ft. 30 kr., 4 ft., 5 forintjával.

Női-ingek schweitzzi mellel és pásztákkal
(Streif), készítve hollandi vászonból 4 ft. 30 kr., 5 ft., 5 ft. 30 kr., 6 ft.,
6 ft. 30 kr., 7 ft., 8 forintjával.

Tiszta és minden pamut-keveréstől ment vászonért
4—(12—12) **kezeség vállalattik.**

54 2—0
GEIBEL ARMIN
pesti könyvtárnál jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható:
A természet könyve
(Dr. Schödler F. után),
magában foglaló: Természettant., csillagászatot, vegy-, ásvány-, föld-, életm., növény- és állat-tanokat; a természet-ismeret minden barátainak, különösen a gymnasiumok és feltanodák növendékeinek ajánlva. A 6-dik kiadás után magyarra tették Jánosy Ferencz, Mentovich Fer. és ifj. Szász Károly, nagy-körösi felgymnasiumi tanárok. Számos a szövegbe nyomott ábrákkal, csillag-abroszszal s színezett könyvmatu földtani ábrával. — Ára 3 ft. 24 kr. Finoman kötve 4 forint.
Merőben feleslegesnek hisszük e jeles mű fontosságára és használhatóságára hívni föl az olvasó figyelmét, kivált a mai korban, midőn a természettudományok iskolában és életben, első rangu érvényre emelkednek. A magyarra átdolgozás jelességéről az átdolgozó tanárok nevei kezeskednek. — A kiállítás irodalmunkban eddig páratlan szépségűnek mondható.

67 T. cz. (2—2)
GYÓGYSZERÉSZ
uraknak.
Évektől fontartott bizodalmánál fogva; bátor alulirt külön s legszébb módon kiállított nagy mennyiségben kész doboz s díszműveit ajánlani; különösen: kerék, tojásdad s négyszög alakú dobozokat, portolodákat és tárczákat, pezsgő-por dobozokat 12 és 24 vétre, szintugy angol pezsgő-poroknak valót, valamint fog-por dobozokat, csinosan készített signaturákkal vagy a nélkül, magyar-német felirással. Pezsgő dobozaim pedig a legszébb rajz mellett, még a használási módot is említett két nyelven előállítják.
Általán mindennemű rendelésekre — doboz vagy legdrágább műveit illetőleg — legjutányosabb szabott áron készen ajánlja magát, és leggyorsabb szolgálatról kezeskedik
Fodor István
doboz készítő.
Lakhelye: Teréz-külváros, kis-mezőutczában, 34. sz. a.; „Sz. Terézhez“ czimzett gyógyszer-tár közelében.

68 1—0
Geibel Armin, pesti könyvtárnál kapható:
Uj magyar köszöntő.
Különféle alkalmi üdvözlések és szavalmányok tára.
Mind a két nembeli ifjuság használatára írta
NYULASSY.
Fűzve ára csak 24 p. kr.

70 1—2
Ajánlkozás.
Egy tapasztalt kitanult gazdász s gyakorlott mérnök, három nyelvet bír, magyar, német és horvát, ajánlja magát Somogy, Győr, Fehér és Komárom megyékben vagy az alföld bármelyik vidékében ispáni állomás alkalmazására. Szíves ajánlatokat elfogad Csáktornyán S. jeltől bérmentes levelek által.

Müller Gyula könyvtárnál Pesten, épen most jelent meg, s kapható minden hiteles könyvkereskedésben:
Magyarországra alkalmazott osztrák polgári TÖRVÉNY.
Kérdések és feleletekben előadva
Acsádi Acsády Sándor által.
Ára 2 ft. 40 pkr.
Magyarhon polgárainak, falusi nép és iskolatanítók, jegyzőknek magánolvasására, a tanuló ifjuságnak, különösen az államvizsgálatra készülőknek, a felsőbb rendelt folytán, ügyvédi vizsgálat alá kerülendőknek, a könyv nélküli tanulást elősegítő kézikönyvül nélkülözhetlen munka.
A VÉGRENDDELKEZÉSI ÉS ÖRÖKSÉGI
ügyekre vonatkozó törvények rendezés és kimerítő magyarázata.
Írta
OLÁH LÁSZLÓ.
Ára 2 pft. 2—3

44 **Epen most jelent meg** 3—8
Heckenast Gusztáv kiadónál (kalap-utca 1 szám, 1 emelet),
valamint minden hiteles könyvtárnál kapható:

Helység jegyzője hivatásában
mint
a község hivatalnoka s tanácsadója.
SEGÉDKÖNYV

községek, községi elöljárók, községi tagok, községi hivatalnokok, helységi jegyzők stb. számára.

HAHN MIHÁLY,

Pest-Pilis megyei hatóság cs. kir. al-adófelügyelőjéül Pesten.

(Magyar-német kiadás).

Előfizetési ára augusztusig 3 forint pengő pénzben.

TARTALOM:

<p>Előszó.</p> <p>Bevezetés.</p> <p>I. Az austriai császári államkoronországaiban szervez intézmények alapelvei. — II. Ideiglenes határozatok a cs. k. megyehatóságoknak oly községek község-ügyekbeni hatáskörére nézve, melyek, a jobbágy-ságnak és uradalmi törvényhatóságoknak megszüntetésével, az előbbi felügyeletet elvesztették.</p> <p>Első osztály.</p> <p>A legszükségesebb kellekek a hivatalos kezelésnél és az ügyvitel mintáztatánál, a községekre nézve.</p> <p>Első szakasz.</p> <p>Oktatás a községi tulajdon kezeléséről, a vagyongazdálkodás iránti vezérleveket, továbbá a leltár és költségterv (Präliminare) készítését, a pénztárkezelést s a számadástételt érdeklőleg; falusi és városi községekre nézve, Buda és Pest szabad királyi városok kivételével. — A községi tulajdon fogalma. — Rendeltetéssel bíró községi vagy. — Kezelési közlöny és a kezelés főelvei. — Leltár. — Költségszámítási terv. Pénztárkezelés. — Számadás. — Ellenőrködés.</p> <p>Második szakasz.</p> <p>A hivatalos beadványok följegyzéséről, elintézéséről s őrzéséről minden oly község-ügyekben, melyekben a községek a felsőbbi hatóságot közrehatásukkal elősegíteni kötelesek.</p> <p>Harmadik szakasz.</p> <p>Oktatás a község előjárói számára az egyenes adók és adójárukeknek őket illető beszedése és befizetése iránt. — I. Fejezet. Kötelezettségei a községeknek az adóbefizetést illetőleg. — II. Fejezet. Segédesszközök és intézkedések az adóbeszedés iránt. — III. Fejezet. Adóbeszedés. — IV. Fejezet. Adóbeszolgáltatás. — Általános határozatok.</p> <p>Második osztály.</p> <p>Közrehatása a községeknek minden a cs. k. szolgabírói hivatalt illető ügyekben. I. Közszend és rend feletti örködés.</p>	<p>II. Kihirdetése a törvényeknek és rendeleteknek. — III. Felügyelet az ország- és község határait s megyéire. — IV. Hatály, elemi csapások, éhség s egyéb inségi esetek alkalmával. — V. Birtok-háborításoknál. — VI. Országos közföldmívelési ügyekben. — VII. Víziművek, hidak és utak-építését, nemkülönbön hajómalmokat illető ügyek. — VIII. Kereskedelmi s iparüzleti-ügyek. — IX. Összeírás, községhez tartozás, katonai, rokkantak és honlevelek iránti ügyek. — X. Előfogat-szolgáltatás és beszállásolás. — XI. A hadseregnek élelmezése. — XII. Házassági ügyek. — XIII. Árverésügyek. — XIV. Rendőr-igazgatási ügyekben. — XV. Sajtó- s egyet-ügyek. — XVI. Az ünnep- s vásárnapok megünneplésére ügyelet és a vallás háborításainak megdáltása. — XVII. Idegeni rendőrség-, utlevél- s kiutasításügy, czirkálások. — XVIII. Szegény-ügy. — XIX. Egészség-ügy. — XX. Közkerékciségi rendőrség. — XXI. Tisztaság- és uti-rendőrség. — XXII. Cseléd-ügyi-rendőrség. — XXIII. Tűz- s építési-rendőrség. — XXIV. Vásár- s iparüzleti-rendőrség s mérték-hitelesítési ügy. — XXV. Mezei-, erdei- és vadászati-rendőrség. — XXVI. A cs. kir. szolgabírói hivatalrai vonatkozás. — XXVII. A rendőrségi szabályok megsértésénél határozatok. — XXVIII. Alapítványi ügyek. — XXIX. A házasság kihirdetése alól fölmentmény megadása, egyházi- és paplakok építési, valamint a papi illetékek ügyei. — XXX. Iskolai ügyek. — XXXI. A községi ügyek kezeléséről felügyelet. — XXXII. A törvények kezelése. — XXXIII. Katonai segély megrendelése. — XXXIV. A csendőrségi viszonyok. — XXXV. A szolgabírói hivatal tekintélye fontartása.</p> <p>Harmadik osztály.</p> <p>Közrehatása a községeknek minden bírói ügyekben.</p> <p>Függelék.</p> <p>Szabványjavaslat mintája egy nyug-, özvegy- és árva-véd-intézet alapítására a helységjegyzők számára Magyarországon.</p>
--	---

Hirdetmény.

Megjelent
Fényes Elek
„Orosz-török háboru“
czimű munkájából
s IV-dik füzet is.

TARTALMA: Az előbbi füzet további folytatása. A nyugoti hatalmak hadizenetére adott hivatalos orosz nyilatkozat. Az európai államok különféle szerződések, és jegyző könyvek által mindinkább szorosabban szövetségnek. I. A Franciaország, Anglia és

Törökország közt 1854. martius 12-én kötött, és május 8-án hitelesített szerződés. II. Az 1854. april: 9-iki bécsi jegyző könyv. III. Az april: 10-én szövetség Angol- és Franciaország közt. IV. Az ausztriai és orosz védés dacz-szövetség april 20-áról 1854. V. A bécsi május 23-iki jegyző könyv. Ausztriai és Oroszország politikája a keleti kérdésben. Melléklet Sebastopol térraja.
Előfizetések bérmentve küldve, még folyvást elfogadhatnak az egész hat füzetből álló munkára 1 ft. 30 krral, helyben alolirtaknál (egyetem utca 4-dik szám alatt) és minden vidéki könyvtárnál is.
Landerer és Heckenast
kiadók.